

جمهوری اسلامی ایران
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
معاونت رفاه اجتماعی
دفتر امور جاری و توانمندسازی

درخواست برای پیشنهاد طرح نامه (RFP)

ارزیابی جامع (فرایند و اثر)

برنامه حمایت از تشکیل، تقویت و توسعه گروه‌های همیار زنان سرپرست خانوار

مرداد ۱۴۰۱

مقدمه

ارزیابی اثربخشی سیاست‌های اجرایی بخش جدایی‌ناپذیر و ضروری سیاست‌گذاری هوشمند و کارآمد است که به نهادهای سیاستگذار کمک می‌کند ضمن بهبود و کاهش ناکارآمدی در فرایند اجرای طرح‌های مورد ارزیابی، در طراحی و عملیاتی کردن طرح‌های آتی نیز با لحاظ تجارب حاصل از ارزیابی طرح‌های پیشین و پالایش نقاط ضعف و کاستی‌ها، سیاستگذاری کارآمدتری را انجام دهد.

دفتر امور حمایتی و توانمندسازی معاونت رفاه اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در راستای وظایف محوله مشتمل بر «تحلیل، ارزیابی و پایش مستمر وضعیت سیاست‌های جبرانی کشور» و «پایش و اندازه‌گیری خدمت‌گیرندگان حوزه حمایت و توانبخشی و ممیزی فعالیت‌ها، پایش و اندازه‌گیری فرایندها و خدمات نهایی» اقدام به ارزیابی سیاست‌ها و طرح‌های اجرایی مرتبط با حوزه فعالیت حمایتی و توانمندسازی می‌نماید.

در این راستا «پیشنهاد طرح‌نامه» پیش رو برای برنامه «برنامه حمایت از تشکیل، تقویت و توسعه گروه‌های همیار زنان سرپرست خانوار» تهیه شده و در اختیار علاقمندان به همکاری قرار می‌گیرد.

طرح مسئله

مشارکت زنان در فعالیت‌ها و همیاری آن‌ها از دیرباز به شکل سنتی خود در کشور ما ایران وجود داشته و در جوامع روستایی تشکل‌های سنتی در قالب همکاری‌های سنتی مانند شیرواره، هراسه و ... بوده است. سازمان بهزیستی کشور نیز با عنایت به محتوای قانون اساسی که مؤید تأمین رفاه اجتماعی برای آحاد جامعه است و به منظور دستیابی به اهداف توسعه پایدار و گسترش رفاه در افراد تحت پوشش خود توجه ویژه‌ای را به امر مشارکت و اشتغال زنان خصوصاً زنان سرپرست خانوار که از عمده‌ترین اقشار در معرض آسیب می‌باشند معطوف داشته است. شکل‌گیری گروه‌های همیار زنان سرپرست خانوار نیز یکی از راه‌های ارتقاء وضعیت زندگی و توانمندسازی این زنان است. سازمان بهزیستی کشور از سال ۷۹ با رویکرد ارتقاء کیفیت زندگی و با هدف توسعه اجتماعی، ظرفیت‌سازی، ارتقاء خودباوری و کاهش آسیب‌های اجتماعی در جامعه هدف و همچنین تغییر رویکرد حمایتی به توانمندسازی، اقدام به راه‌اندازی گروه‌های همیار به منظور توان‌افزایی و توانمندسازی زنان سرپرست خانوار نموده است. عضویت در این گروه‌ها موجب جلوگیری از طولانی شدن چرخه حمایت‌های سازمان، عدم وابستگی جامعه هدف به این حمایت‌ها، افزایش خوداتکایی اقتصادی، روانی، اجتماعی زنان سرپرست خانوار و ارتقاء سطح آموزش و مهارت‌ها در ایشان می‌شود.

با عنایت به اینکه برنامه مذکور برای سالیان متمادی توسط سازمان بهزیستی کشور اجرا شده و تجارب انباشته و ذی‌قیمتی از اجرای این طرح در دست است، ارزیابی فرایند و خروجی‌های اجرای برنامه مذکور در ۳ سال اخیر می‌تواند برای بهبود مسیر طراحی و اجرای فعالیت‌های آتی ذیل این برنامه کمک قابل توجهی نماید.

معرفی برنامه حمایت از تشکیل، تقویت و توسعه گروه‌های همیار زنان سرپرست خانوار

هدف کلی: توانمندسازی زنان سرپرست خانوار

اهداف اختصاصی: فراهم نمودن زمینه‌های مشارکت خدمت‌گیرندگان در حل مسائل اجتماعی-اقتصادی مربوط به خود و ایجاد زمینه مناسب جهت توانمندسازی مادی و معنوی جامعه هدف-کاهش وابستگی به سیستم حمایت دولتی و توانمندسازی زنان سرپرست خانوار- بالا بردن سطح اعتماد به نفس و تقویت روحیه همکاری جمعی و مشارکتی بین اعضاء- افزایش احساس کفایت در اعضاء گروه‌ها و فراهم نمودن بستر مناسب جهت تأمین آسایش روحی و روانی- افزایش سطح درآمد اعضاء و ارتقاء سطح کیفیت زندگی خانواده‌های آنان- فراهم نمودن زمینه‌های مساعد جهت ارتقاء دانش و آگاهی خانواده برای شناخت بهتر مشکلات خود و مشارکت در حل آن‌ها.

فرآیند اجرا:

- (۱) حساس سازی جمعیت هدف
- (۲) برگزاری جلسات توجیهی برای فعالیت گروهی
- (۳) انجام مصاحبه فردی با داوطلبین عضو گروه
- (۴) تشکیل پرونده گروه‌های همیار
- (۵) تشکیل اولین جلسه و تشریح اهداف، کارکرد و نقش گروه با مشارکت اعضاء
- (۶) ثبت گروه
- (۷) بهره‌گیری از توانایی اعضاء و منابع اجتماعی موجود و تشکیل دفتر ثبت و ضبط مالی گروه
- (۸) انتخاب فعالیت گروه
- (۹) ثبت گروه و تشکیل دفتر ثبت و ضبط مالی گروه
- (۱۰) گذراندن دوره‌های آموزشی مرتبط
- (۱۱) پیگیری و ارزشیابی پایش

جامعه هدف: زنان و دختران خود سرپرست و سرپرست خانوار

اهداف طرح

هدف اصلی:

با توجه به طرح مسئله ارائه شده هدف این طرح، ارزیابی جامع (فرایند و اثر) برنامه حمایت از تشکیل، تقویت و توسعه گروه‌های همیار زنان سرپرست خانوار است.

اهداف جانبی:

- ارزیابی فرایند اجرای برنامه تشکیل گروه‌های همیار زنان سرپرست خانوار
- ارزیابی درون‌داده‌های برنامه از نقطه نظر کفایت کمی و کیفی
- ارزیابی میزان تناسب درون‌داده‌های این برنامه (بودجه، نیروی انسانی و ...) با اهداف برنامه
- ارزیابی اثرات مثبت و منفی (خواسته و ناخواسته) اجرای طرح بر ذینفعان برنامه
- شناسایی موانع و مشکلات اجرای برنامه
- شناسایی نحوه ارائه خدمات به جامعه هدف
- شناسایی میزان و نحوه استفاده جامعه هدف از خدمات
- شناسایی هرگونه اختلاف در ارائه خدمات و اجرای برنامه در مناطق مختلف کشور
- بررسی نحوه سازماندهی برنامه و نحوه تعامل دستگاه‌های ذیربط در خصوص برنامه
- ارزیابی میزان انعکاس نیازها، خواسته‌ها و انتظارات ذینفعان در تدوین برنامه
- بررسی تاثیرات و نتایج برنامه و میزان تحقق اهداف
- بررسی تجربه‌های مشارکت‌کنندگان در برنامه
- ارزیابی میزان توانمندسازی گروه هدف و خروج از چرخه حمایتی با اجرای برنامه
- بازبینی برنامه و ارائه راهکارها جهت رفع مشکلات اجرایی برنامه، افزایش اثربخشی برنامه، اصلاح فرایندهای موجود و کاهش پیامدهای جانبی منفی آن

محدوده مکانی و محدوده زمانی

- محدوده مکانی: استان‌های مشمول اجرای برنامه در محدوده زمانی طرح
- محدوده زمانی: اجرای برنامه در حد فایل ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰

خدمات مورد انتظار در طرح

- (۱) طرح‌ریزی استراتژی انجام پروژه مطابق نیاز کارفرما

- ۲) طراحی روش انجام پروژه (ترکیبی از روش‌های کمی و کیفی حسب توافق)
- ۳) گردآوری داده‌های کمی و کیفی (اعم از داده‌های کمی و کیفی حاصل از تکمیل پرسشنامه، انجام مصاحبه و داده‌های ثانوی شامل گزارش‌ها و اخبار رسمی موجود)
- ۴) تجزیه و تحلیل داده‌های کمی و کیفی گردآوری شده
- ۵) تهیه و ارائه گزارش جامع و خلاصه مدیریتی ارزیابی به همراه کلیه مستندات و پیوست‌های داده‌ای
- ۶) سایر مشاوره‌های مرتبط با انجام پروژه
- ۷) ارائه گزارشات منظم دو هفته یکبار در خصوص نحوه پیشبرد پروژه
- ۸) ارائه گزارش مکتوب گزارش طرح به صورت ماهیانه

خروجی‌های موردانتظار

۱- تدوین و ارائه گزارش جامع ارزیابی

سرفصل‌های موردانتظار در گزارش جامع ارزیابی به شرح زیر است:

- مروری بر پیشینه و محتوای برنامه مورد ارزیابی
- اهداف و پرسش‌های ارزیابی
- روش مورد استفاده در انجام ارزیابی
- جامعه آماری، جامعه نمونه، ابزارهای گردآوری و تحلیل داده‌ها
- خلاصه توصیفی یافته‌ها (نوع و کمیت داده‌های گردآوری شده، برای مثال تعداد و نوع مصاحبه‌ها، نوع داده‌های آماری یا احصاء شده و منابع آن‌ها و غیره)
- تجزیه و تحلیل یافته‌ها بر مبنای ترکیب داده‌های کمی و کیفی
- جمع‌بندی ارزیابی فرایند و اثر بر مبنای اهداف ارزیابی و بیان کمی میزان تحقق اهداف برنامه در اجرا و اثربخشی
- راهکارها و پیشنهادهای بهبود سیاستی
- پیوست‌ها شامل داده‌ها، متن مصاحبه‌ها و اسناد تحلیل شده و غیره

۲- تدوین و ارائه گزارش خلاصه سیاستی حاصل از ارزیابی

- توضیحی کوتاه در مورد فرایند برنامه (یک پاراگراف)
- اهداف ارزیابی و محورهای تمرکز آن (یک پاراگراف)

- روش ارزیابی، شیوه گردآوری داده و مدت تحلیل یافته‌ها (یک پاراگراف)
- نوع و کمیت داده های گردآوری شده، تعداد و نوع مصاحبه ها (دو پاراگراف یا یک جدول)
- خلاصه یافته‌ها و مشکلات ارزیابی شده و نقاط قوت و ضعف فرایند (ترجیحا اینفوگرافیک)
- جمع‌بندی کلی ارزیابی فرایند و اثر برنامه (ترجیحا اینفوگرافیک)
- پیشنهادهای بهبود اجرا و اثربخشی برنامه (ترجیحا اینفوگرافیک)

امکانات ارائه شده از طرف کارفرما برای اجرای طرح

در این پروژه کارفرما تمام اطلاعات در دسترس خود شامل مستندات پیش و پس از اجرای برنامه در محدوده زمانی، چارچوب آماری زنان سرپرست خانوار متقاضی و مشمول طرح، فهرست و اطلاعات تماس کارشناسان سازمان بهزیستی فعال در اجرای طرح در استان‌ها و سایر اطلاعات و مستندات در دسترس مرتبط با برنامه را در اختیار مجری قرار می‌دهد. مجری در صورت نیاز موظف به گردآوری سایر مدارک، مستندات و داده‌های اولیه و ثانوی مورد نیاز خود است.

موارد قابل ملاحظه در ارائه پروپوزال

پروپوزال ارسالی علاوه بر بخش‌های متداول باید دارای بخش‌های ذیل باشد:

- خلاصه سوابق پژوهشی مدیر پروژه
- بودجه مالی و زمانی مورد نیاز
- محدودیت‌های احتمالی در مسیر اجرای طرح
- روش‌شناسی اجرای طرح برای دستیابی به انتظارات مورد توافق